

POSTANOWIENIE

28 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 grudnia 2023 r. w Warszawie
wniosku J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.
o zbadanie spełnienia przez SSN X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności w
sprawie II CSKP 2355/22
z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.
przeciwko J. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w J.
o zapłatę

odrzuca wniosek.

[P.L.]

UZASADNIENIE

Pozwany J. sp. z o.o. w J., w piśmie procesowym z 4 grudnia 2023 r., na podstawie art. 29 § 5-7 i 9 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1093 ze zm.; dalej: „uSN”), wniósł o stwierdzenie, że sędzia Sądu Najwyższego X.Y., wyznaczony do rozpoznania sprawy o sygn. akt II CSKP 2355/22, nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek podlegał odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 uSN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania

po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Artykuł 29 § 9 uSN nakazuje, by wniosek o zbadanie ww. wymogów czynił zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierał: 1) żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5; 2) przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Natomiast stosownie do art. 29 § 10 uSN wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny.

Wniosek pozwanego w oczywisty sposób nie czyni zadość tym wymaganiom. Wprawdzie we wniosku wskazano na okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego X.Y. na urząd sędziego Sądu Najwyższego, ale nie odniesiono się we właściwy sposób do postępowania sędziego po powołaniu, co samo w sobie stanowi podstawę do odrzucenia wniosku.

Nie wskazano również, że ze względu na charakter sprawy i okoliczności związane z powołaniem sugerowany deficyt niezawisłości czy bezstronności sędziego może wyrzucić jakikolwiek wpływ na wynik tej sprawy. Pozwany nie wskazał bowiem, jak w okolicznościach sprawy o sygn. II CSKP 2355/22 ewentualne naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności związane z powołaniem na urząd sędziego i późniejszym postępowaniem sędziego mogłoby wpływać na jej wynik (przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy). W tym zakresie pozwany jedynie ograniczył się do wskazania, że sędzia został przedstawiony Prezydentowi Rzeczypospolitej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uchwałą, która została podjęta przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3).

Wnioskodawca zatem nie sprecyzował okoliczności, które mogłyby wywrzeć wpływ w sposób bezpośredni na brak spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności, a we wniosku skupił się przede wszystkim na kwestii powołania sędziego X.Y. na urząd sędziego Sądu Najwyższego, co samo w sobie jest niewystarczające do uznania wniosku za spełniający ustawowe wymogi. Wskazane okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego mają bowiem charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez sędziego, co w oczywisty sposób nie odpowiada założeniom ustawodawcy.

Należy przy tym zaaprobować stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 uSN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w postanowieniu z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22, wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Konieczne jest więc skonkretyzowanie, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego sędziego, a także występujące po jego powołaniu oraz mające ścisły związek z jego osobą i osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie (zob. postanowienie SN z 14 czerwca 2023 r., III CB 16/23).

Szczegółowa analiza przedmiotowego wniosku uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 uSN wymogu okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego X.Y. na urząd sędziego Sądu Najwyższego

(żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej – zdaniem wnioskodawcy – systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r.

Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. uSN, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy.

Należy również odnieść się do podnoszonych przez pozwanego kwestii dotyczących postępowania sędziego przed i po powołaniu. Wnioskodawca na poparcie swoich twierdzeń odnośnie do braku bezstronności sędziego nie wskazuje na konkretne przejawy zachowań bądź też stanowisk, które uzasadniałyby tezę wnioskodawcy odnośnie do braku bezstronności Sędziego. Należy także zwrócić uwagę na tak akcentowane przez wnioskodawcę pojęcie bezstronności, w istocie odnosi się ono do neutralności sędziego oraz braku przyczyn do uznania, iż Sędzia może orzekać w sposób stronniczy. Wnioskodawca nie zdołał wykazać czy też chociażby wskazać na takie okoliczności, które potwierdzałyby jego tezę odnośnie do braku bezstronności czy też neutralności w toku sprawowania przez sędziego stanowiska Sądu Najwyższego, czy też na wcześniejszym etapie. W istocie powoływane przez wnioskodawcę okoliczności są gołosłowne i nie znajdują poparcia w argumentacji przedstawionej we wniosku. Dotyczy to chociażby „wiedzy” sędziego na temat zabezpieczenia dokonanego przez Naczelny Sąd Administracyjny, co wnioskodawca oparł na uzasadnieniu uchwały składu połączonych niepełnych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Abstrahując nawet od wad proceduralnych przy jej podjęciu, czy orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego co do niej, trzeba zauważyć, że sędzia X.Y. nie był stroną postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, pomimo upływu lat żadne postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia nie zostało doręczone.

Trudno nawet odnieść się do stwierdzenia, że powinien on wiedzieć o takim zabezpieczeniu (jak można rozumieć, z doniesień medialnych), a tym bardziej o jego zakresie (gdyby nawet iść tym tokiem rozumowania). Oczywiste jest, że jakiegokolwiek doniesienia medialne nie wywołują jakichkolwiek skutków procesowych. Aprioryczne założenie o „wiedzy” o postanowieniu o zabezpieczeniu, wyrażone w powołanej uchwale, jest całkowicie błędne, sprzeczne z przepisami prawa, podobnie jak nie ma żadnych podstaw, aby wyciągać z tego założenia jakiegokolwiek skutki prawne. Jedynie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, które podlegają wykonaniu przez organ egzekucyjny, nie podlegają doręczeniu obowiązkanemu przez sąd wydający takie postanowienie (zob. art. 740 k.p.c.). Gdyby więc postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia, o którym była mowa w uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r., miało wywołać jakiegokolwiek skutki prawne, powinno zostać doręczone stronom, jako niepodlegające wykonaniu przez organ egzekucyjny. Niezależnie od tego należy wskazać, że Prezydent RP nie jest stroną postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, a więc ewentualne postanowienie nie podlega doręczeniu mu, co powoduje, że nie można mówić o wywołaniu jakiegokolwiek skutku w stosunku do niego. Nie ma też żadnego uzasadnienia stosowanie zabezpieczenia w postępowaniu publicznym związanym z prerogatywą Prezydenta RP, którą byłby on związany.

Szczególnego zaakcentowania zatem wymaga, że z uwagi na fakt, iż przedmiotowy wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oczywiste jest, że nie wystarczy wskazanie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (przykładowo czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zamiast wielu zob. postanowienia SN: z 15 listopada 2022 r.,

III CB 5/22, wraz z licznymi zarządzeniami powołanymi w jego uzasadnieniu; z 31 lipca 2023 r., I NB 5/23).

Nie bardzo wiadomo, jak miałyby się przekładać „nierespektowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE” (zdaniem skarżącego) co do pierwszeństwa stosowania i skuteczności prawa Unii Europejskiej w aspekcie niniejszej sprawy. Przy czym wnioskodawca nie wykazał (a w zasadzie nawet nie próbował wykazać), aby sędzia nie respektował orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, a tym bardziej jeżeli chodzi o przedmiot niniejszej sprawy, a więc w zakresie relewantnym dla jej rozstrzygnięcia (a jedną z przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 uSN, jest charakter sprawy). Na marginesie tylko można wskazać, że wnioskodawca pomija orzecznictwo Sądu Najwyższego z udziałem sędziego X.Y. w tzw. sprawach frankowych.

Ta okoliczność nie jest również okolicznością dotyczącą postępowania sędziego po powołaniu, jako że obowiązkiem sędziego jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, a przedstawienie własnego stanowiska w uzasadnieniu zdania odrębnego do uchwały przegłosowanej przez sędziów wybranych do Sądu Najwyższego przed 2018 r. stanowi jedynie wykonanie uprawnienia przewidzianego w kodeksie postępowania cywilnego i ustawie o Sądzie Najwyższym. Przeciwnie stanowisko oznaczałoby jedynie to, że sędzia nie powinien w ogóle sądzić, co jest oczywiście sprzeczne z przesłankami przewidzianymi w art. 29 § 5 uSN.

Nie bardzo też wiadomo, o czym miałby świadczyć wpis sędziego w serwisie społecznościowym X, którego treść stanowi o przeciwnym stanowisku niż prezentuje wnioskodawca.

Powyższe zaniechania niewątpliwie świadczą o niedochowaniu wymagań z art. 29 § 9 pkt 2 uSN. Brak ten ma przy tym, zgodnie z art. 29 § 10 uSN, charakter nieusuwalny i musi skutkować odrzuceniem wniosku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

[P.L.

[ms]